

HORST BREDEKAMP

PATRZĄCE RĘCE I ŚLEPE PLAMKI: GALILEUSZ JAKO RYSOWNIK*

TEZA

Przedmiotem rozważań są wzajemne relacje między Galileuszem i sztukami wizualnymi. Rysunki wykonane przez Galileusza zostaną skonfrontowane z przekazem Vivianiego, zgodnie z którym Galileusz nie tylko za młodu pragnął zostać artystą, ale pozostał bliski sztukom wizualnym przez całe życie. Wśród jego rysunków wybijają się słynne akwarele przedstawiające księżyc. Były one całkiem rozsądnym i adekwatnym narzędziem przekonywania ludzi, skłonnych wierzyć bardziej obrazom niż słowom. W zakończeniu przywołana zostaje teza Panofsky'ego, zgodnie z którą uczucie odrazy, jakie Galileusz żywił wobec elips Keplera, spowodowane było jego antymanierystycznym nastawieniem. Autor próbuje wykazać, że na przeszkodzie w zaakceptowaniu teorii Panofsky'ego przez Einsteina stał również przesąd estetyczny.

I. CIGOLI, GALILEUSZ, MICHAŁ ANIOŁ

Wzajemne relacje między Galileuszem i współczesnymi mu artystami to problem, który ciągle jeszcze pozostaje do rozwiązania¹. Najbar-

* Przekład na podstawie: H. Bredekamp, *Gazing Hands and Blind Spots: Galileo as Draftsman*, „Science in Context” 13, 3-4 (2000), s. 423-462 [przyp. tłum.].

¹ Ostatnio próbowano przeprowadzić paralelę między księżycami Adama Elsheimera na jego miedziorycie *Ucieczka do Egiptu*, nad którym pracował w Rzymie w 1609 roku, a utrwalonymi w rysunkach wynikami obserwacji księżyca przez Galileusza w tym samym roku (Cavina, 1976); próbowano także znaleźć ślady odkrycia nieregularnej powierzchni księżyca przez Galileusza w twórczości Artemisii Gentileschi, jego bliskiej przyjaciółki (Garrard, 1989, s. 334). Całkiem niedawno podjęto próbę oświetlenia całego spek-